

**Instrumenty terytorialne i
Zintegrowana strategia rozwoju
w latach 2021 - 2027
- czym są i do są potrzebne?**

Instrumenty terytorialne

- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to jedno z narzędzi proponowanych przez Komisję Europejską w celu skuteczniejszego i bardziej efektywnego realizowania programów operacyjnych, zwłaszcza w kontekście osiągnięcia celów rozwojowych obszaru funkcjonalnego.

- ZIT mają w „elastyczny” sposób odpowiadać na zróżnicowane potrzeby różnych obszarów wpisując się w cele tematyczne polityki spójności.

Instrumenty terytorialne

- Instrumenty terytorialne (głównie ZIT) skierowane są do **obszaru funkcjonalnego** (niekoniecznie stanowiącego odrębny byt administracyjny) i opierają się na współpracy między różnymi jednostkami samorządu terytorialnego: gminami wiejskimi, miejsko-wiejskimi, miastami i powiatami.

- ZIT z zasady mogą i powinny łączyć działania z różnych sfer, co technicznie przekłada się np. na łączenie środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i innych funduszy.

Instrumenty terytorialne

- W latach 2014 – 2020 współpraca w ramach ZIT w Polsce realizowana jest w oparciu o **Stowarzyszenia** lub **Porozumienia samorządów**.
- Podkreślana przez KE elastyczność ZIT, wynikająca z potrzeby dostosowania do krajowych, regionalnych i lokalnych uwarunkowań, powoduje, że w poszczególnych krajach UE wykształciły się bardzo różne podejścia do wdrażania ZIT

Lata 2014 – 2020:

- w Polsce - **Strategie ZIT i utworzenie Instytucji Pośredniczącej,**
- w Europie - wśród ponad 600 inicjatyw ZIT wiele opiera się na uprzednio istniejących dokumentach strategicznych dla danego terytorium **bez IP.**

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Cele ZIT

- promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych na obszarach funkcjonalnych;
- zwiększenie efektywności podejmowanych interwencji poprzez realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie;
- zwiększenie wpływu miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie na kształt i sposób realizacji działań wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.

Instrumenty terytorialne – zmiana podejścia??

2014 - 2020

Zgodnie z Umową Partnerstwa 2014 – 2020 ZIT realizowany jest obligatoryjnie na terenie miast wojewódzkich i ich obszarach funkcjonalnych. Dodatkowo w Umowie Partnerstwa stworzono możliwość realizacji ZIT na terenie miast o charakterze subregionalnym i na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie.

2021 - 2027

Projekt rozporządzenia ogólnego

KSRR 2030 – obszary strategicznej interwencji

Założenia Umowy Partnerstwa 2021 - 2027

Założenia RPO 2021 - 2027

Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego

Doświadczenia i wyzwania miejskich obszarów funkcjonalnych

Najważniejsze
problemy
miejskich
obszarów
funkcjonalnych

Przedsięwzięcia zintegrowane w Strategii – czyli jakie?

- Realizacja przedsięwzięć zintegrowanych, tj. takich, które w sposób kompleksowy odpowiadają na potrzeby i problemy obszarów funkcjonalnych.
- Przedsięwzięcia zintegrowane realizują wspólne cele, rozwijają wspólne potencjały, rozwiązują wspólne problemy.
- Przedsięwzięcia zintegrowane powinny być realizowane w formule pakietów różnych tematycznie, ale wzajemnie powiązanych i komplementarnych (udział EFRR i EFS)

Przedsięwzięcia zintegrowane – przykładowe obszary

- Elektroniczne usługi publiczne
- Przestrzeń publiczna i rewitalizacja
- Turystyka i dziedzictwo kulturowe
- Projekty środowiskowe (ochrona powietrza, efektywność energetyczna, OZE, odpady ścieki)
- Rynek pracy i włączenie społeczne
- Przedsiębiorczość
- Komunikacja

Zasady opracowania i wdrażania zintegrowanej strategii rozwoju

1. Równość partnerów
2. Jasny system współpracy i podział kompetencji
3. Wielopoziomowe zarządzanie (Rada, Zespół) i elastyczność
4. Jasno określona rola lidera
5. Przejrzyste zasady komunikacji
6. Partycypacja społeczna
7. Uczciwość i odpowiedzialność

Strategia zintegrowana w praktyce

Co jest potrzebne do stworzenia instrumentu terytorialnego?

- Opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju obszaru (obszary strategicznej interwencji na poziomie kraju i regionu),
- Spełnienie wymogów krajowych i UE dotyczących zakresu strategii (rozporządzenia UE, ustawy PL, decyzje Rządu RP),
- Struktura zarządcza oparta o współpracę partnerów (porozumienie, stowarzyszenie, partnerstwo terytorialne, związki międzygminne),
- Opis zintegrowanego podejścia do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjału
- Partycypacja społeczna (na etapie opracowania i wdrażania strategii)
- System i kryteria wyboru projektów
- Lista projektów (fakultatywnie)

Ponadlokalna strategia rozwoju – doświadczenia i wyzwania

- ? Jaka powinna być funkcja i miejsce strategii zintegrowanej w systemie lokalnych i ponadlokalnych dokumentów strategicznych, obowiązujących na obszarze realizacji Strategii ?
- ? Strategia jako plan działań czy narzędzie pozyskiwania środków ?

VS.

Ponadlokalna strategia rozwoju – pytania i decyzje

Pytania na przyszłość:

- Czy powinna zawierać wyłącznie przedsięwzięcia wymagające wspólnych i skoordynowanych działań?
- Czy cele strategii powinny zostać ograniczone tylko do najważniejszych, priorytetowych obszarów, wspólnych dla całego obszaru ?
- Jak zaplanować przedsięwzięcia zintegrowane (zintegrowane wielofunduszowo, funkcjonalnie, przestrzennie, podmiotowo, w ramach innego podejścia)?
- W jaki sposób zagwarantować faktyczne zintegrowanie projektów? (wspólne cele, problemy, potencjały)?
- Czy realizacja przedsięwzięć zintegrowanych jest bardziej efektywna od realizacji zwykłych projektów?

Ustawa o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw projekt z dn. 05 sierpnia 2019

Niniejsza ustawa zmienia między innymi ustawy:

- ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawę z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, ustawę z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych,
- ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne,
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa,
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska,
- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- w Świnoujściu, ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- ustawę z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych,
- ustawę z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym,
- ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe,
- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne,

Projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw

Ustawa wprowadza nowe mechanizmy współpracy i instrumenty wsparcia samorządów, m.in.:

- **Partnerstwo terytorialne**, które może być tworzone przez gminy oraz z powiatami i województwami w celu wzmocnienia efektów realizacji przedsięwzięć podejmowanych w ramach polityki rozwoju. Partnerstwo terytorialne posiada osobowość prawną. (Art. 75a uosg)
- **Porozumienie terytorialne** – umowę określającą w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju danego obszaru objętego tym porozumieniem (Art. 14 rb)
- **Obszar funkcjonalny** – obszar, na którym występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (Art. 5 ust 6a)

Projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 i 1309) wprowadza się następujące zmiany (miedzy innymi):

Art. 10g. 1. Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

2. Strategia rozwoju ponadlokalnego:

1) jest opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli w jej opracowywaniu uczestniczą wszystkie gminy z terytorium tego powiatu;

2) może być opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli przynajmniej jedna gmina, o której mowa w ust. 1, znajduje się na jego terytorium.

3. Do strategii rozwoju ponadlokalnego przepisy art. 10e ust. 2-4 stosuje się odpowiednio (ZAKRES).

4. W celu przygotowania i realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego gminy mogą tworzyć w szczególności **związek międzygminny**, o którym mowa w art. 64, **partnerstwo terytorialnie**, o którym mowa w art. 75a, **stowarzyszenie**, o którym mowa w art. 84, lub zawierać **porozumienie międzygminne**, o którym mowa w art. 74.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw

Zakres strategii ponadlokalnej (art. 10e ust. 2-4 uosg):

- diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w zakresie dotyczącym strategii rozwoju z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych,
- uprzednia ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju (ex-ante)
- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2019 r. poz. 512), wraz z zakresem planowanych działań;
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Obecny stan dokumentów strategicznych

Zintegrowana Strategia Rozwoju

